

מסורת הש"ס

(א) גי' רש"ל יטלים לקיים כתב ידו, [ומספיקה סתהדרין פ"ה], (ב) [מנצין, רש"י, ד', ז"ל מלה], (ג) [נקמן ע"י, א], [מספיקה לא], (ד) [נעיל קמח] וע"ר רש"ס,

תורה אור השלם

1 תחת אבותך יהודי בןך תשיחמו לשירים בכל הארץ; תהלים מה יז

גיליון הש"ס

תוס' ד"ה ולישרי בו' ותיבה למה לא יוכל להוציא, ע"י תמונת דף אל ע"פ תוס' ד"ה דעוזה:

גהות הב"ח

(א) גמ' אחרים יטעון לקיים כתב ידו השתא איהו לא מהימן; אחרוני מהימני ומאי קושא; (ב) רש"ב ד"ה אלא אי קשא וכו'; שהי מיוצא מנרס' וחלקו עם אחיו בנכסי חבר ושהי ככור נוטל ב' חלקים: (ג) ד"ה בחלק וכו' והלא אינו ככור: (ד) ד"ה אלא וכו' שמה חסם כ"ל ותיבה ל"ה נתקח: (ה) ד"ה ואמ"כ וכו' או הוא עמלו: (ו) תוס' ד"ה ולמנו וכו' בנכסים שנפלו לו כשהוא גוסס וכו' ואת אמאי מפקת: (ז) ד"ה דלן בעל חוב נוטל ז"כ כלומר הני לקוחות שהיו מוצא מן גלגל דמים לא היו אלא כנעני: (ח) בא"ד מכת אבוה דאבא קלמי וכו' מדאמרינן דתנן לעיל דף קקע קבה יתומים שגנו קקע כמות אכיל: (ט) בא"ד אינך שגנו לעיל בפרק יט תמלך וסבירא להו לשלוח מהם ויהבא ברי' ויחנך דאמר לעיל בפי' יש נהבילי מבר הבן בבית האב ובן הבן בבחי האב דלא קנה לוקח מינו: (י) ד"ה אלא וכו' ולא גרסי אלא וכו' ותימננו וכו' חסם חסם אלא שמה ששלמו זו היא:

מוסף תוספות

א. דאפי' לר"מ דאמר אדם מקנה דשכליל ה"מ כגון נכסים שנופלם בשעה שיש בו כח לינתם לאחרים אבל גוסס אינו יכול לדבר ואין בו כח ליתן והלכך לא מצי לאקנינויהו מקמי דאמר ליהודי דהא אפי' בשעה שבאו ליהודי אין יכול להקנותו ורש"י מקדמא ל"ה ורמב"ם ור"ע מקדמא ל"ה רש"ם לעיל קס: ב. וזה אינו קשה להם. שיה מקובלת כספ' ה"ל"ס. ג. [ו]ן[ה] הוא שחבן מוציא מיד הלוקחות בתנם ואף הדמים שקבל אינו לא יחזיר, דגוי דהמכר אינו מכר מ"מ הדמים שהוציא יחזיר מתוך אותם הנכסים ואפי' לא הניח אביו אחרים ודקח שטותו ה"ס. ומצריה דלמח, הכא פירוש מפקיע, דקמח מוציא מידו שפבור. רש"י. ד. ומקולי כחובה שגאו כאן בדאמרינן חסם לענין שבו. שטות מקובלת כספ' ה"ל"ס. אפי' י"ל דהא דגני בכבורות אין האשה נוטלת בריאה ה"מ כשנפלה וירשה שהיתה ארויה לבעלה לפי אחיו שלא היה לו לבעלה לפני אחיו שלא היה לו לבעלה כן שייש יורשתו שפלה לו מאכזיב דלא מובינן לאשה וכן גמי לבעל חוב, אבל היכא שנפער לבעלה בן יורש שהוא במקום בעלה לו חשבונן ליה ראוי, להפסיד בתובתה דכיון שבאת הירושה ליד בנו חשבינן כאילו באה לידו בן גמי בעל חוב. ס. דוכשחקקע זו משועבדת לראובן שחשבו

ולימרו ל"ס. לקוחות אבון וצ"ג) ואת מפקת שמה יורש ממנו והלא אין אדם יורש מה שמכר אביו: **ולמא**. דאמר להו חנוך בן ראובן מכח יעקב דהוא אביו דאבא קא אמינא דבני צנים הרי הן צנים וכו' היכי דראובן אבי היה יכול לירש את יעקב אביו אילו [היה] חי אחרי מות אביו כך אני יורש את יעקב מגזירת הכתוב ולא מכח ראובן אבי אני יורש ואין צנכסים הללו שום זכות לראובן ומכירמו לאו כלום היא: **סדע**. דחנוך בן ראובן יורש את יעקב זקנו שלא מכח ראובן דכתיב תחת אבונך יהיו צניך לראובן קלמר תחת אבונך דהיינו יעקב יהיו צניך דהיינו חנוך מדלא כתיב תחתך יהיו צניך: **אלא** אי קשיא **הא קשיא**. אי שקשה למימר דשלמו מתם זו היא שקשה דגיני ממונות לאו כי האי גוונא שלמו דלעיל דהא לאו קשה הוא אלא הכי שלמו מתם ככור שמכר חלק כזורתו בחיי אביו ומת הככור כגון ראובן שמכר חלק כזורתו ראובן להגיעו צנכסי אביו ומת ראובן ואחר כך מת יעקב צא חנוך ומוילא מיד הלקוחות חלק כזורת ראובן אביו ונוטלה לעצמו כאילו לא מכרה ראובן שחנוך יורש חלק כזורת אביו צנכסי זקנו אביו ואע"פ שמת הככור בחיי אביו דמתנן לעיל (דף קסז:) צנות ללפחד נטלו שלשה חלקים חלק שהיה ראוי לאציהן שהי מיוצא מנרס' (ו) ושהיה ככור ונוטל שני חלקים: (ז) חלק **צוניה מאי ענידיה**. והלא אינך ככור: **ומאי קושא**. דגיני ממונות: **ולמא מלי אחר**. חנוך מכח יעקב אבי אבא קאמינא דכתיב תחת אבונך יהיו צניך ויעקב אני יורש כאילו אני ראובן דנמקום ראובן אבי אני עומד כאילו אני ככור מגזירת הכתוב וכדתנן צנות ללפחד כו': **אלא** אי קשיא **דגיני ממונות** **הא קשיא**. והכי שלמו (ז) ליה מתם: **היי** ויהיו **לו בעדות**. ראובן לשמעון עד שלא נעשה ראובן גזלן והיה שמו חתום כשטר הולאטו של שמעון: **ואחר כך נעשה גזלן**. ונפסל לעדות דכתיב (שמות כג) אל תשת ידך עם רשע להיות עד חמס ואע"פ שנאמן אדם לומר זה כתב ידו כדתנן ככתובות (דף כ:) עמטה אינו מעיד על כתב ידו שהרי כל דבריו אנו מחזיקין שקר משנעשה גזלן ושמה עד אחד פסול ויפיו או (ו) עצמו כתבו וחתם זו היום

שקר: אצל אחרים מעידין. דמפרכש במסקנא והשתא לפוס מאי דקס"ד הכי קשה דגיני ממונות דליהו לא מהימן אחרני מהימני בתמייה והלא שמה הוא עצמו חסם זו היום שקר שהרי גזלן הוא וכשמכירין תמימיה מה אנו מרויחין צנך והלא שמה פסול הוא: **כגון שהוחזק**. כהנפך צנית דין צטרס היטום גזלן דהשתא ליכא למימר הכי אלא אלו מעידין שחתמו בהנפך זה וקנין היטומה מקמי דהוי האי גברא גזלן וההיא שעמא היה הוא עצמו נאמן לומר זה כתב ידי והשתא ליכא למיפרכ דאיהו לא מהימן אחרני מהימני דהא הני אחרני אכתב ידן הן מעידין ולא אכתב ידו וטערא מקיימא וקאי ממילא: **אע"פ שלא הוחזק כו'**. דגזירת הכתוב היא דמתנו אינו נאמן ולא משום דמחזיקין ליה כמזייף וכותב הלכך אחרני מהימני דליכא למימר משנעשה חתנו זייף וכתב: **לעולם דאמרון מעיקרא**. בן שמכר צנכסי אביו כו': **צנכרה הוא דכסי**. שהצדיקים יש להם צנים ובני צנים ליורשם דכתיב כסיפיה תשיחמו לשירים בכל הארץ: **אצל**

הוחזק בתב ידו בב"ה. מכלא יש ללמוד שאם היו שנים מעידים ואח"כ נעשו קרוצים שאחר מעיד על כתב ידן שמכירין אותו ולא חיישינן שמה היום חסם: **ה'הוא** **בברכה** **הוא דרתיב**. דאשמעינן קרא

פרק תשיעי בבא בתרא

קנט.

ול"מירו ל"ה אבון ובין ואת אמאי מפכת. *ותימה למה לא יוכל להוציא מיד הלוקחות אפילו למי"ד אדם מקנה דבר שלא צא לעולם היינו כגון שלא מת הבן בחיי האב אלא שנתנו לו דמים קודם שמת האב אצל כשנפלו לו כשהוא גוסס אמרו לעיל (דף קסז:)

דאפילו לר"מ דלמר אדם מקנה דבר שלא צא לעולם לא מהני מיד לקנות צנכסים (ו) כשהוא גוסס: **ופי' הר"ר** ינחק צר' מאיר דודאי המכר אינו מכר^א אלא לענין חזרת מעות איירי הכא שצנו מוילא השעבוד שהיה להם ללקוחות מן הדין מהם כי אין להם אפי' שעבוד כקרקע כשציל מעותיהם^ב ולפי זה צריך לומר דס"ל אדם משעבד דבר שלא צא לעולם דאי לא משעבד מאי מקשי לימרו ליה אבון וצני ואת מאי מפקת והלא אין אדם משעבד דבר שלא צא לעולם ואע"ג דלמרון לעיל דאיקני קנה והוריש לא משמעבד היינו משום דשמואל לטעמיה דלית ליה מלוה על פה אינו גובה מן היורשין אצל לדין דלית לן גובה מן היורשין הויא כמו (ו) (מנאזה) ומשמעבד אע"פ שלא צא לעולם ואם תאמר אכתי מאי פריך ולימרו ליה אבון וצני ואת אמאי מפקת דלמא היינו טעמא משום (ו) דלון צעל חוב נוטל צראוי כמו כתובת אשה דמתן כזכורות פרק יט צכור (דף נג.) דליהי נוטלת צראוי ושמה יא לומר דוקא כתובת אשה^א אצל צע"ח נוטל צראוי מהיו קשה דא"כ כי קא חשיב ככתובות ריש פרק אע"פ (דף נד:) (ושם) דתנאי כתובת אשה ככתוב דמי לענין כמה דברים אצלנו לא כהכריז נמי לענין ראו דליהי ככתובה ואיתא צע"ח אצל אי ליתא צעצל חוב אחי שפיר^ה אצל אין להציל ראייה מדאמר בסמוך^ט מאי לאו יורשי האב צנים מורישינן אחין פירוש צני הבן וקאמר אין צע"ח נוטל לאו היינו משום דלינו נוטל צראוי אלא טעמא משום דלמרי אמנא (ו) דלכי אצל קאמר אין אצל אין להציל ראייה מדאמר ר"ג יתומים שגבו כמות אציהן צע"ח חוזר וגובה אותה מהם אלאמה נוטל צראוי שהי אין זה ראוי אלא משעבדי ליה מנר^י נתן^י מהיו קשה דהל"ל בן שלוח ולא בן שמכר ולא לימא צנו מוילא מיד לקוחות ועוד קשה למה יש לו להיות ללקוחות שעבד עד שצא אביו מי עדיף ממלוה על פה דלון לך מלוה על פה גדול מזה על כן נראה לר"י דלאו נכסים כתב האב לצנו מהיוס ולאחר מיתה דהיינו גופא מהיוס ופירות לאחר מיתה כמו ששנינו לעיל בפרק יש נוחלין (דף קלג.) (ו) מכר האב זה הבן בחיי האב וסבירא להו לשלמו מתם דהכא כר' יוחנן דלמר לעיל צפ' יש נוחלין דלא קנה לוקח מ"מ זו היא שקשה דגיני ממונות דלימרו ליה אבון וצני כו': (ז) **אלא אי קשיא** **הא קשיא** **בן שמכר כו'**. ולא גרסי' (ז) אי איתמר הכי איתמר שהרי כל הצדדים הללו שלמו מתם ומה ששלמו זו היא שקשה דגיני ממונות ולא ידעו על איזה דבר שלמו כו': **בגזן** **שהוחזק בתב ידן בב"ד**. פירש רבינו שמואל ככתוב צו הנפק ואין נראה לר"י דליך דיינים גופייהו מי לא מני למיטעי כההוא גברא אי גזלן הוא אי לא שהרי אין חותמין אלא על חתימת העדים ואפי' מה שצטרס אין צריכין דיינים לקרות אלא ה"פ הוחזק כתב ידו צצ"ד שראו צצ"ד כתב ידו קודם שנעשה גזלן^א דליכא למימר שאלאחר כך חתם כמו הוחזק שטר כתובה צצוק צצפ"צ דקדושין (דף נ:)^א וכגון הואיל דליתחזק צצ"ד לא איתמר צפ' זה צכור (סנהדרין דף לא: ושם ר"י וכוין) דהיינו שראו צצ"ד את השטר ככר וכדפרישית בצפ"ק דצ"מ (דף נ:): **ואע"פ שא"א**

ואחרן דפסילי אהדיי או לקרובי מי לא מהימני בדברום אצל קרוביהן והא ק"י צדיקים גמורים חסד ואלא משקרי חסד חללי דעלמא אלא גזירת מלך היא דמשה ואחרן לא מסהדי לקרובין הכי נמי גזירת מלך היא דכיון דנעשה חתנו דאין מעיד לו אלא משום דלא מהימין וכוין דנאמן (א) אבל אחרים מעידים לו ואכתי אין זו קושיא: **לעיל** **באמרינן** **מקריא**

כן שמכר בנכסי אביו ומת בנו מוציא מיד הלוקחות וזו היא שכן דברי ממונות ודאק קאמר ר' מנחם תחת אבותך יהיו בןך התם בברכה הוא דכתיב תשיחמו לשרים בכל הארץ. ומקשינן מי מצית אמרת בברכה כתיב אביו מעיד מפני שגזירת מלך הצי"ה אפי' שפסול קרוביו להעיד עדות אלו משום דלא הוי נאמן דודאי נאמן הוא דלא דמי לגזלן דפסול לבולי עצמא. הלכך הואיל ונאמן הוא לבולי בעלמא אע"פ דהוא אינו נאמן מחמת קריתות אבל אחרים מעידין. דאי לא תימא הכי דגזירת מלך היא אלא קבעית למימר דכל קרוב פסול משום דמחמת קרוביו אלא מעתה משח אביו מקריב. אלא מעתה משח אביו מקריב. גמורים חסד ואלא משקרי חסד חללי דעלמא אלא גזירת מלך היא דמשה ואחרן לא מסהדי לקרובין הכי נמי גזירת מלך היא דכיון דנעשה חתנו דאין מעיד לו אלא משום דלא מהימין וכוין דנאמן (א) אבל אחרים מעידים לו ואכתי אין זו קושיא: **לעיל** **באמרינן** **מקריא** כן שמכר בנכסי אביו ומת בנו מוציא מיד הלוקחות וזו היא שכן דברי ממונות ודאק קאמר ר' מנחם תחת אבותך יהיו בןך התם בברכה הוא דכתיב תשיחמו לשרים בכל הארץ. ומקשינן מי מצית אמרת בברכה כתיב

עין משפט ור מצה

קסג א מ"י פ"ב מהל' מנהיגה ז' סמג עשין פ"ט ט"ע מ"ח ס"י ר"ל ספיק' ג: קסד ב מ"י ש ט"ע ש ט"ע פ"ד: קסה ג ד מ"י פ"ד מהל' עזות הלכה ס סמג לזקין ר"ל רטו ט"ע מ"ח ס"י מ"ו ספיק' ג' (וכרזי אלפס סנהדרין פ"ג דף רמג.): קסו ה ו מ"י ש ט"ע ש ט"ע פ"ד: קסז ז מ"י ש פ"ד סל' טו סמג ש ט"ע ש ט"ע ח"מ פ"ג ספיק' י:

רבינו גרשום

בן שמכר בנכסי אביו בחיי אביו ומת אביו בחיי אביו ואחר כך מת אביו והוחזק הלוקח כמו שמכר לו הבן. בנו של בן מוציא מיד הלוקחות וזו היא שקשה (דריני ממונות) שדבר תימה הוא: אביוהו מוכן ואחרו אמאי מצי מפק. מאי קושיא להכי מוציא מיד הלוקחות דצ"ל למימר כשמכר נכסים הללו לא היה עדיין מוחזק בהן לפי שאביו היה קיים והוא מת קודם לאביו ולא נכסים ידיו ואנו יורשינן מכח אבי אביו להכי מוציא מיד הלוקחות דאביוהו לא מוכין: וממאי דמצי למימר הכי דמכח אבוה דאבא אתיא. דהכי כתיב קרא תחת אבותך יהיו בןך אלאה דבמקום אבי אביו מצי מפק דכי הכי דאבי אביו מוציא מיד הלוקחות הכי נמי מוציא הבן: אלא אי קשיא דגיני ממונות דא בן שמכר בחלק כבורה בחיי אביו וכתב הבן בחיי אביו דלא הוה מוחזק בנו מוציא כו'. אי מכח אבוה דאבא קא אתי אחי או הבן בחלק כבורה מאי עבידיההו את אבי אביו לא היה בבית דלית הא חלק כבורתו: והיינו קשה דגיני ממונות אמאי מוציא מיד הלוקחות. ומאי קושיא כלומר אמאי זו קשה הא מצי למימר מכח אבוה דאב' קא אתינא ככולהו נכסי דאיהו היה יורש את בנו ובמקום אב קא אתינא ליהודי כבורתו ולתנוי מה שכתב בחלק כבורתו דלא מצי מוכין דראוי הוה ולא מוחזק ומשום הכי מוציא מן הלוקחות: אלא קשה דגיני ממונות. איהו גופיה לא מהימן להעיד על כתב ידו להעיד. ומאי קושיא דלמא אחרני נמי לא מהימני להעיד על כתב ידו. ומאי דאין דקאמר אבל אחרים מעידים כגון שהוחזק כתב ידו של שטר זה בבית דין שהעיד אחרים לפני בית דין שוה כתב ידו והוא קשה. והללו אמרינן דדינים את שוה השטר הוחזק בעדים לפני בית דין שוה חתימת של פלוני. או חתימת יורשים אנו שותימה כזו הוחזקת לפני ב"ד שהיא של פלוני והואיל דאתחזק בבית דין יכולין להעיד מכח בית דין אבל מחמת עצמן אינן נאמנין להעיד והואיל דאין נאמנין להעיד הוהאיל דאיהו לא מהימן: והאמר רב יוסף בר מניומי אע"פ שלא הוחזק כתב ידו שלוח חתן בב"ד נאמניס להעיד על חתימת ידו הוי קשה. מאי קושיא משום הכי הוא אינו מעיד מפני שגזירת מלך הצי"ה אפי' שפסול קרוביו להעיד עדות אלו משום דלא הוי נאמן דודאי נאמן הוא דלא דמי לגזלן דפסול לבולי עצמא. הלכך הואיל ונאמן הוא לבולי בעלמא אע"פ דהוא אינו נאמן מחמת קריתות אבל אחרים מעידין. דאי לא תימא הכי דגזירת מלך היא אלא קבעית למימר דכל קרוב פסול משום דמחמת קרוביו אלא מעתה משח אביו מקריב. אלא מעתה משח אביו מקריב. גמורים חסד ואלא משקרי חסד חללי דעלמא אלא גזירת מלך היא דמשה ואחרן לא מסהדי לקרובין הכי נמי גזירת מלך היא דכיון דנעשה חתנו דאין מעיד לו אלא משום דלא מהימין וכוין דנאמן (א) אבל אחרים מעידים לו ואכתי אין זו קושיא: **לעיל** **באמרינן** **מקריא** כן שמכר בנכסי אביו ומת בנו מוציא מיד הלוקחות וזו היא שכן דברי ממונות ודאק קאמר ר' מנחם תחת אבותך יהיו בןך התם בברכה הוא דכתיב תשיחמו לשרים בכל הארץ. ומקשינן מי מצית אמרת בברכה כתיב

^[א] נראה דצ"ל ויון דנאמן הוא אינו מעיד אצל אחרים וכו'.